

Poslednji dani

PRVI DEO: OPŠTI PREGLED

Ključni tekst: Marko 1,14.27

Središte proučavanja: Marko 13

Uvod: Tekst Marko 13 obuhvata Isusovo gledište o eshatologiji, ili poslednjim danima. Njegovom izlaganju prethodilo je pitanje učenika postavljeno kao odgovor na Njegovu izjavu o uništenju Hrama u Jerusalimu, događaju koji su povezali sa krajem sveta: „Kaži nam kad će to biti? I kakav će znak biti kad će se to sve svršiti?“ (Marko 13,4)

Teme: Glavna tema za proučavanje ove sedmice je eshatološki materijal iz teksta Marko 13. Nastojaćemo da definišemo ili istražimo sledeće:

1. Šta je eshatologija ili kratka definicija eshatologije.
2. Eshatologija u 13. poglavlju Jevanđelja po Marku, ili analiza njegovog unutrašnjeg konteksta i gledišta Elen Vajt o ovoj temi.

DRUGI DEO: KOMENTAR

Šta je eshatologija

Prema Rečniku Biblije Erdmans „eshatologija (od grčke reči *éschatos*, 'poslednji') tiče se očekivanja kraja vremena, bilo da se radi o završetku istorije, samom svetu ili sadašnjem vremenu“. (John T. Carroll, “Eschatology,” *Eerdmans Dictionary of the Bible* [Grand Rapids, MI: William B. Eerdmans, 2000], p. 420)

Osnovni element biblijske eshatologije je da nagoveštava buduće ispunjenje. Konkretno rečeno, radi se o prediktivnoj izjavi i njenom kasnijem ispunjenju. Važno je zapaziti da biblijski izrazi „kraj vremena“ ili „ispunjenje vremena“ nisu povezani samo sa parusijom, Isusovim drugim dolaskom i krajem vremena. Eshatologija takođe obuhvata ispunjenje neke objave koja se tiče „kraja“ određenog razdoblja ili početka novog. Takav je slučaj u tekstu Marko 1,15, u kome Isus lično objavljuje da „iziđe vrijeme“. Nema sumnje da je ovde spomenuto ispunjenje povezano sa proročanstvom o 70 sedmica. Drugi primer eshatološkog ispunjenja je slučaj o gnusobi pustošnoj, iz teksta Danilo 9, koja se odnosi na uništenje Jerusalima, kako ćemo kasnije proučavati. Eshatologija 13. poglavlja Jevanđelja po Marku uključuje razgovor o oba ova prediktivna proročanstva – o 70 sedmica i mrzosti opušćenja – i njihovim budućim ispunjenjima.

Eshatologija u 13. poglavlju Jevanđelja po Marku

Pre nego što analiziramo izabrane elemente u eshatologiji teksta Marko 13, biće korisno da razmotrimo da je eshatologija u velikoj meri isto što i očekivana istorija. Odnosno, ona je obećanje o nekom događaju pre nego što se on zbude.

Počnimo razmatranjem osnovnog pitanja: Zašto u biblijskoj literaturi postoji eshatološki žanr? Moguće zato što biblijska eshatologija ima za cilj da pokaže da Gospod upravlja istorijom, da sve teče u skladu sa Njegovom namerom. Međutim, eshatologija ima dodatnu svrhu: da učini Božji narod svesnim ispunjenja Božjih proročanstava, uključujući ona povezana sa parusijom. Obavešteni na taj način, na

njih će očekivani događaj pozitivno uticati. Dakle, možemo reći da je eshatologija jevanđelje ili „radosna vest“ o sutrašnjici.

Da danas znam da će me dobar prijatelj posetiti sledeći mesec, ja bih iskoristio tu informaciju da izvršim pripreme, da pripremim sebe i dom kako bih primio gosta na najbolji mogući način. Isto tako treba da se pripremimo za Isusov dolazak.

Takođe, zapažamo da je u eshatologiji Markovog Jevanđelja naglašena ideja o hitnosti. Sledeći stihovi otkrivaju ovu temu: Marko 13,9.23.28.33.35 i 37. Ukratko, mogli bismo reći da je eshatologija data za praktičnu primenu kako bi nam pomogla da ostanemo budni.

Prvi razgovor o eshatologiji u Jevanđelju po Marku odnosi se na vesti o uništenju Jerusalima i Hrama. Kao takav, ovaj budući događaj najavio je ispunjenje mrzosti opušćenja, najavljene u Danilo 9. Dakle, eshatologija o Isusu utemeljena je na biblijskom proročanstvu. U Jevanđelju po Marku, Isus ne najavljuje nužno novi događaj; On ukazuje na ispunjenje određenog vremena. Ne spominje se tačan datum u Isusovom objašnjenju o tome šta će se dogoditi, On zapravo daje znake. Prema tome, mrzost opušćenja – na koju se ukazuje u Marko 13,14 – ima svoje ispunjenje u uništenju Jerusalima i njegovom Hramu (Marko 13,2). I Josif Flavije, jevrejski istoričar, i Elen Vajt opisuju nesrećne poslednje dane Hrama i grada.

„Tako se Tit povukao u tvrđavu Antoniju, i odlučio da napadne hram sledećeg dana, rano ujutru, sa čitavom vojskom, i da se ulogori oko svetog doma. Ali kad je reč o tom domu, Bog ga je, zasigurno, odavno osudio na oganj; i sada je taj kobni dan došao, prema sudbini vekova; bio je deseti dan meseca Ava kada je prethodno bio spaljen od strane vavilonskog cara; iako su se ovi plamenovi podigli zbog samih Jevreja, oni su ih izazvali; jer nakon Titovog povlačenja, pobunjenici su se primirili na neko vreme, a zatim su ponovo napali Rimljane, kada su se čuvari svetog doma borili sa onima koji su gasili vatru koja je gorela u unutrašnjim odajama hrama; ali ovi Rimljani nagnali su Jevreje u beg, i nastavili do samog svetog doma... Sada su oko oltara ležala mrtva tela nagomilana jedno na drugo, dok je niz stepenice koje su vodile do tog mesta tekla ogromna količina krvi, gde su takođe mrtva tela, ubijena gore (na oltaru), pala.“
(Josephus, *The New Complete Works of Josephus*, book 6, trans. William Whitston [Grand Rapids, MI: Kregel Publications, 1999], p. 896)

„Posle razaranja Hrama, ubrzo je i ceo grad pao u ruke Rimljanima. Jevrejske starešine napustile su svoje neosvojive kule i Tit ih je zatekao prazne. Posmatrao ih je zadivljeno i tvrdio da mu ih je sam Bog predao u ruke; jer nikakva ratna oruđa, bez obzira na svoju snagu, ne bi mogla da savladaju ta velika utvrđenja. Grad i Hram bili su razoreni do temelja, a zemlja na kojoj je nekada stajao sveti dom bila je 'uzorana kao njiva' (Jeremija 26,18). Za vreme opsade i krvoprolića koje je usledilo poginulo je više od milion ljudi. Preživeli su bili odvedeni kao zarobljenici, prodati kao roblje, odvedeni u Rim da ulepšaju trijumf pobednika, bacani zverima u amfiteatrima ili rasejani kao beskućnici i lutalice po celom svetu.“ (*Velika borba*, str. 35. original)

Voljeni grad sada je bio u ruševinama. Međutim, važno je da ne zaboravimo da su određeni događaji najavili približavanje uništenja da bi narod pobegao iz grada i tako sačuvali svoje živote. Među tim znacima bila su lažna učenja. Isus je upozorio: „Jer će mnogi doći u Moje ime govoreći: Ja sam; i mnoge će prevariti.“ (Marko 13,6); doći će do društvenog i političkog komešanja, ratova i gladi (Marko 13,7.8); i progonstava (Marko 13,9.11-13). Pre ispunjenja „velikog dana“, Isus naglašava da „u svima narodima treba

da se najprije propovjedi jevanđelje“ (Marko 13,10). Nema sumnje da su oni koji su poslušali znake spasili svoje živote od uništenja koje se bližilo. Elen Vajt je rekla da „nijedan hrišćanin nije stradao prilikom razorenja Jerusalima. Hristos je svojim učenicima uputio opomenu, i svi koji su poverovali Njegovim rečima, pazili su na obećani znak“. (*Velika borba*, str. 30. original)

Ispunjenje proročanstva stotinama godina nakon vremena proroka Danila

„Jevreji su odbacili i pozive Božjeg Sina, pa su ih sada opomene i pozivi samo učvršćivali u odluci da sve do kraja pružaju otpor. Uzaludni su bili Titovi napori da spase Hram; Neko veći od njega izjavio je da ni kamen na kamenu neće ostati od njega.“ (*Velika borba*, str. 33. original)

Iako je eshatologija iz Marko 13, vezana za mrzost opušćenja, imala delimično ispunjenje u uništenju Jerusalima od strane Titovih snaga 70. godine, Marko prikazuje, u 13. poglavlju, dodatno ispunjenje od velikog značaja. Jedna digresija, započnimo našu diskusiju zapažanjem da određene eshatološke objave treba proučavati sa širom perspektivom na umu. Odnosno, treba da razmotrimo načine na koje eshatološka sočiva mogu pomoći našem još potpunijem razumevanju prorečenih događaja. U tom smislu, proročanstvo o mrzosti opušćenja prevazilazi okvir uništenja Jerusalima, dok, u isto vreme, predviđa uništenje naše planete na samom kraju vremena. Elen Vajt opisuje ovaj budući događaj kao drugo ispunjenje proročanstva: „Spasiteljevo proročanstvo o sudovima koji će pohoditi Jerusalem treba da *dobije još jedno ispunjenje*, kome će ovo strašno pustošenje biti samo bleđa senka. U sudbini izabranog grada možemo videti budućnost sveta koji je odbacio Božju milost i pogazio Njegov zakon. Mračni su izveštaji o ljudskoj bedi s kojom se svet suočavao tokom dugih stoleća zločina.“ (*Velika borba*, str. 36. original, dodat naglasak) Elen Vajt takođe dodaje: „Hristos je u Jerusalimu gledao simbol sveta okorelog u neverstvu i buntovništvu, sveta koji žuri u susret osvetničkim Božjim sudovima.“ (*Velika borba*, str. 22. original)

Možemo da pronađemo tekstualni dokaz i podržimo proročanstvo o mrzosti opušćenja, i na taj način potvrdimo drugo ispunjenje, kao što je Isus tvrdio u tekstu Marko 13,24: „Ali u te dane, *poslije te nevolje*“ (dodat naglasak). Božja deca biće izbavljena u toku tog perioda, kao što su Njegovi sledbenici bili izbavljeni od uništenja Jerusalima. Da citiramo pero Duha proroštva: „Kao što je upozorio svoje učenike na razorenje Jerusalima, dajući im i znake propasti koja se približava da bi se mogli izbaviti; tako je opomenuo i svet na dane konačnog uništenja, a dao mu je i znake njegovog približavanja, tako da svako ko hoće može izbeći gnev koji dolazi.“ (*Velika borba*, str. 37. original)

Marko 13 završava se opomenom koja nije bez ohrabrenja: „A što vam kažem, svima kažem: Stražite.“ (Marko 13,37)

TREĆI DEO: PRIMENA U ŽIVOTU

Zamolite učenike da razmisle o sledećem pitanju: Koliko je njihova zajednica svesna činjenice da događaji iz Marka 13, koji se odnose na uništenje sveta, treba da se ostvare?

U svetlu ove diskusije, razmotrite šta je Elen Vajt izjavila pre više od sto godina: „Savremeni svet nije ništa više spreman da poveruje u vest za ovo vreme, nego što su Jevreji bili gotovi da prihvate Spasiteljevo upozorenje da će Jerusalem biti razoren.

Kada god bude došao, Božji dan će zateći bezbožne u stanju nespremnosti. Život će se odvijati svojim uobičajenim tokom; ljudi će biti obuzeti uživanjima, poslovima, putovanjima, sticanjem novca; verske vođe preterano će hvaliti napredak sveta i njegovu prosvećenost; kada ljudi budu uljuljkani u lažnu sigurnost – tada, kao što se ponoćni provalnik prikrada nečuvanom boravištu, tako će iznenadna propast pogoditi bezbrižne i bezbožne, 'i neće uteći' (1. Solunjanima 5,3).“ (*Velika borba*, str. 38. original)